

ומשנינן: **אלא** מכח קושיא זו מפרשת הגמרא, ש"עשרה תנאין התנה יהושע" אינה ברייתא כלל, אלא **מאן תנא** מי הוא זה ששנה: "עשרה תנאין שהתנה יהושע", האמורא **רבי יהושע בן לוי** הוא ששנאה,

והוא אינו סובר כרבי יוחנן לענין ביכורים, ואינו פוסק כרבי יהודה ורבי ישמעאל.⁽³⁾

רב גביהה מבי כתייל [שם מקום] **מתני לה בהדיא** [היה שונה בהדיא דין זה כמימרא,

יהושע אין בזה משום גזילה, הרי זה מביא בכורים, שהרי עיקר מקום עמידת האילן ויניקתו הם בקרקע שלו, **ראה שם באריכות**.

ג. ולפי מה שפירש הגר"ז בדבריו, נמצא, שהרשב"א מבין בשיטת רש"י שלא כדברי התוספות; שהרי התוספות כתבו לפי שיטת רש"י, שאף קודם תקנת יהושע לא היה צריך להרחיק, ולא היה בזה משום גזילה; ואילו לפי דברי הרשב"א בשיטת רש"י, קודם תקנת יהושע היה איסור ליטע סמוך למיצר, ובא יהושע והתיר ליטע סמוך למיצר.

ויש להעיר, שלכאורה מוכח מדברי רש"י עצמו כהבנת הרשב"א, שהרי לפי דברי התוספות, בהכרח צריך לומר, שהועילה תקנת יהושע, כי הוא נתן לכל אחד זכויות ממוניות לינוק בשדה חבירו, ולכן אם כי לא היה איסור בזה אף קודם תקנת יהושע, מכל מקום בלי תקנת יהושע אינו יכול להביא בכורים; אך רש"י עצמו כתב בדף כז ב לפרש את תקנת יהושע: "שעל מנת כן הנחיל יהושע את הארץ: התנה עמהם **שלא יקפידו על כך**", וזה משמע שהתקנה היתה שאין בזה איסור גזל, ולא שניתנו להם זכויות ממוניות [ועל כל פנים, לא זה הוא עיקר הטעם דמיקרי "אשר תביא מארצך"]; ולפי דברי הגר"ז ניחא דברי רש"י, שאכן רק משום איסור גזילה, לא הוה מיקרי "אשר תביא מארצך", ולפיכך הועילה תקנת יהושע שלא יקפידו על כך, דשפיר מיקרי "אשר תביא מארצך".

3. ב"לחם משנה" [נזקי ממון ה ג], ו"משנה

דקיימא לן שאף מעיקר הדין אין צריך להרחיק. שיטת רש"י כפי שהבינוהו התוספות: מעיקר הדין אין צריך להרחיק, אלא שמכל מקום אינו מביא ביכורים מפני שאין כל הגידולים מאדמתו, ובא יהושע ותיקן שייחשב "כל הגידולים מאדמתו".

שיטת המאירי [והרמב"ם]: אף לאחר תקנת יהושע צריך להרחיק, ולא הועילה תקנת יהושע, אלא שייחשבו כל הגידולים מאדמתו.

ג. והנה הרשב"א בבבא בתרא כה ב ד"ה אמר, כתב, שעולא הסובר שגזלן הוא ואין מביאין ממנו בכורים, אינו חולק על תקנת יהושע, "אלא דסבירא ליה, דאף על פי שהתנה שלא יהא צריך להרחיק, מכל מקום אין מביאין ממנו בכורים, שאינו יכול לומר מן האדמה אשר נתתה לי, וכמו שפירש רש"י ז"ל שם".

וכתב בחידושי מרן רי"ז הלוי" [תרומות א כד, ד"ה וי"ל] לבאר לפי דברי הרשב"א את מחלוקת עולא ורבי יוחנן, ותוכן דבריו הוא:

עולא סובר: כל שאין היניקה כולה משדהו, אין זה חשוב "אדמתך", ולזה אין מועילה תקנת יהושע, שהיא אינה מועילה אלא להסיר תורת גזילה מהיניקה, אבל לעולא לא די בזה, כיון שאין היניקה כולה מאדמתו.

רבי יוחנן סובר: אין היניקה כולה נצרכת לענין "אדמתך", ודי במה שעיקר האילן ויניקתו הם בשדהו, אלא שמכל מקום "אם היה כאן דין גזילה על היניקה של השרשים עד שש עשרה אמה, משום זה עצמו לא היה בכלל אדמתך", [ראה שם שהוכיח סברא זו], והיות ואחר תקנת